

## Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czinzendők.

## Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.  
Félévre . . . 8 forint. Egy hónapra . . . 1 frt 50 kr.

## Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

## ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

## Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög czentiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilttéri cikkeik garmond sora után 20 kr. fizetendő.

## E. Kovács Gyula.

## Vigasz.

— Megyek Petőfihez!

Ezek voltak utolsó szavaid, mikor utolszor bucsuztál el tőlünk.

Arcozod sugárzott az örömtől. Boldogabbnak talán sohasem láttunk.

— Megyek Petőfihez!

Többször mondtuk el magunkban ezt a két szót. Olyan különösen hangzott.

Talán valami sejtelem, valami előérzet adta ajkadra ezt a szót? Nem tudjuk. Csak arra emlékszünk, hogy mikor önkéntelenül kimondtad, arcozod át volt szellemülve, s mintha husz évvel lettél volna fiatalabb.

... És elmentél Petőfihez...

Nem tértél vissza.

Csak porhüvelyed tért vissza diadalaid színhelyére. A lelked? Az element, elszállt Petőfihez...

Síráthatunk-e?

Nem.

Mikor végig tekintettünk a gyászoló sokaságon, mely téged siratott, s mikor koporsódat kihozták abból az épületből, melynek annyi évtizeden át voltál dícsősége: a megmérhetetlen veszteségre gondolva újra és újra meg kelle siratnunk téged.

Mikor belenézttünk a mély sírgödörbe: újra és újra megeredtek könnyeink.

Azóta három nap telt el.

Három napja siratunk.

De harmadnapra feltámadtál lelkünkben.

Szemünk a messze jövőbe lát...

A történelem nyitott könyvében ott látjuk beírva lángbetűkkel a te nevedet.

Idő már ki nem törülheti.

Nem haltál meg. Haláloed nem halál volt: hanem megdicsőülés. Sorsod nem elmulás: hanem örök élet.

A fájdalom könnyei felszáradnak, ha erre gondolunk.

Ez a mi vigaszunk.

Ez legyen vigasza övének is.

Elvesztették örökre, de öröklő olyan nevet hagyott nekik: mely minden vagyonnál, minden kincsénél becsesebb.

B. Á.

## E. Kovács Gyula.

Hol nagy Petőfi lelkét kilehelte,  
Vérével áztatván a csatátér:  
Te, művész, halhatatlan dalnokunknak  
A hon nevében nyújtottál babért;  
Midőn szived a szent tűzben kigyulladt,  
És szellemed a költő szellemét  
Varázshatással ép körünkbe hivat:  
Élted e perczben ott bevégezed!

Lehet dícsőbb halál, mint a tied volt?  
Elhullani a költő sírhelyén!  
Haló porában vele egyesülni,  
Marathonunk végső harcmezéjén!  
Illés próféta a tüzes szekéren  
Ragadtatott a fellegekbe föl:  
Szép lelket az ihlet lángja vitte,  
Mely testet bár, de szellemet nem öl.

Eszményi művész, Muzsáknak kegyeletje,  
Forró könyünk keskeny sírodba hull.

Felszárad az...ám fölmagasztalt lényed  
A haláhatatlanságon átvonul.  
Köztünk maradsz, nemzeti Thaliánknak  
Feledhetetlen, koszorus fia.  
Petőfi sirján letted te haláloed,  
Emléked el nem hervadand soha!

## A pályatársak

## E. Kovács Gyuláról.

Az én bánatom és kétségbeesésem Kovács Gyula imádott partnerem elvesztése fölött oly nagy és annyira fogva tartja egész lelkemet, hogy én képtelen vagyok az írásra — csak sírok, siratom őt, a ki nekünk büszkeségünk, buzdítónk, mesterünk és ideálunk volt.

A mi Antoniusunk eltűntével — most keservesen jajgatom: „Kialudt lámpánk, kialudt!”

I. Fáy Szeréna.

Mi volt nekünk Ő?

Ha az Urísten mindenható erejét az én lelkembe öntené — akkor talán, nem, akkor sem tudnám én azt elmondani, hogy mi volt nekünk Kovács Gyula? A mi szemünkfénye! — A mi büszkeségünk! A mi birodalmunk! A mi erősségünk!

A hogy XIV. Lajos mondta: „L'etat c'est moi!” Ugy mondhatta el magáról Ő: „A kolozsvári Nemzeti Színház én vagyok!”

Őt évvel ezelőtt Kolozsvárt voltam vendégszerepelné. Örömpesze vártam a perczet, a mikor Vele megismerkedhetem. Diák éveimben nagyon sokszor láttam már a váradi színpadon, de mindig úgy néztem fel rá, mint egy legendás hősré, mint a mythosok világverő, diadalmas bajnokaira. És mikor ott álltam, szemtől szemben Ő vele, hevesebben lüktetett az agyam, lázasabban dobogott a szívem és olyan nagy zavar vett rajtam erőt, hogy elfelejtettem a tulajdon nevemet és azt találtam mondani:

— Én E. Kovács Gyula vagyok!

— Hát akkor én ki az isten csodája volnék? kérdezte ő.

Kétkültem-zöldültem és alig birtam egy néhány értelmetlen szót mosolyogni.

Ő — látva nagy zavaromat, nagy felindulásomat, — jóságosan megveregette a vállamat és bátorítani kezdett:

— Nem baj az édes fiam! Voltam én is a nagy Egressy Gáborral szemben, a mikor egy nagy társaságban úgy szólítottam, hogy: „Édes atyám!”

Lelke szemei nem fénylenek többé, beszédes ajkai örökre elnémultak, de a mig e földön magyar színész él — Ő is élni fog örökkön-örökké!

Bihari Ákos.

Megtestesült harmonia volt, élete egy művészetével; önmagát adta a színpadon s az életben tovább fűzte ábrándjait, a melyeket az iriggy függőny megszakított.

Ő nem játszott, hanem élt; a mit a deszkákra adott, azt hitte és vallotta az életben is s csak azt adta a színpadon, amit igazán hitt és vallott.

Ő igazán papja volt Tháliának, hűséges, szent felkentje s imádkozott és áldozott akkor is, ha egyedül volt s ha hívei elmaradtak is; hite szárnyain repült tiszta magas régiókba. Egy volt, talán már egyedül volt a régiókból, a kiknek a művészet nem esz-köz, hanem czél, nem kenyér, hanem önzés s ezenfelül istenadta hivatás, életszükség, lét-feltétel, nap és levegő, maga az élet.

Ez jellemzi őt s ez méltatása is. S a mint élt, úgy is halt meg. Nála a halál is harmoniába olvadt az élettel. Illúzió szárnyain röpülve vesztette el öntudatát — a minthogy a meddig él, csupán illúzióban élt. Boldog élet, boldog halál! Így jutalmazza a művészet nemtője azokat, a kik érte

éltek; harmoniát ad nekik, mert összhang a művészet, csak így művészet, különben kon-tárkodás.

Most ott van, a hová mindig tekintett, folyton vágyott, a miről mindenkor álmodozott, folytassa álmait a mi szép, jó nagy vezérünk, eszményképünk, mesterünk, atyánk és barátunk!

Álmodjék tovább tisztaságról, igazságról.

Székely Irén.

Egy ember halt meg s a színészet egy korszakot temet.

Vágó Béla.

„Mindezek után az kívánom, hogy E. Kovács Gyula éljen sokáig ilyen fiatalon, művésze teljes ragvóságában és az „élet” ne legyen számára más, mint egy csodaszép „álom”!

Ezt írtam alig négy-öt hónapja az „Élet álom” első előadása után s most írnom kell alig két-három nappal halála után. Évekkel ezelőtt igen nagy fájdalmat szenvedtem. Elvesztettem édes jó atyámat, a ki éppen ilyen jó, igaz és szent ember volt, mint Ő. Most, hogy elvesztettük őt, az én fájdalom kétzeres. Siratom benne a mostani nagy veszteséget: a nagy művészt és nagy embert s siratom benne a régen elhalt jó atyát is, kihez olyan igen hasonlított, mint hasonlít minden „igaz” ember a másikkhoz.

A múlt télen egyszer már komoly veszélyben forgott az ő drága élete. Előadás közben egy súlyos vasdarab esett le a zsinórpadláról, s közvetlenül mellette zuhant a földre. Csak egy hajszálnyi eltérés és a drága főt menthetetlenül öszeroncsolja. Mikor őszinte szívvél gratuláltunk a megmeneküléshez, így szólt: „Nem, ezt a halált nem szerettem volna! Ha meg kell halni, annak a halálnak legyen legalább valami formája; de így agyon-tűtetni egy ostoba vasdarabtól — ez nem halál.” — Mindig a szépet óhajította, minden formában, hiszen ő maga is az Isten remeke, a szépség, jószág megtestesítése volt.

„Thurán Anná”-ban játszott utolsót. Mintha előérzete lett volna, hogy soha-soha többé nem lép az általa annyira szeretett deszkákra, az öreg „Thurán” alakításához legkedvesebb szerepének, „Lear király”-nak maszkját választotta.

A főpróbán kissé ideges volt, mert igen nagy súlyt helyezett rá, hogy jól menjen a darab. Az egyik felvonás közben együtt voltak a színpadon E. Kovács Gyulával, Bajor Riza megkérte Kovács Gyulát, hogy engedje meg, hogy a darabban előforduló dalt egy másik hölgy énekelhesse leboacsátott függőny előtt s csak az ének elhangzása után huzzák fel, hogy így a közönség azt hihesse, hogy Bajor énekelte. Én hallva ezt, azt tanácsoltam, hogy a függőnyt huzzák fel s a másik hölgy a kuliszák mögött énekeljen s ha a dalnak vége van, akkor jöjjön Bajor a színpadra s az illúzió teljesebb lesz. Bajor azt veté ellen, hogy neki hangszereken kell játszania s jár-kálva azt nem teheti. Azt mondtam erre tréfásan: miért ne, ha az megtörténhetett (a mint egy regényben olvastam), hogy „a gróf a kertben sétált „hátratt” kezekkel és „uj-ságot olvasott”, ugy ez is megtörténhetik. Mintha most is látnám a jelenetet. Kovács Gyula ott állt a rendezői széken s a mint elhangzott az én együgyű idézetem, felém fordította gyönyörű, nemes fejét és szemrehányó hangon mondá: „Csodálom, hogy ma, mikor nagy drámai szerepe van, ilyesmire tud gondolni.”

Csak annyit mondott s nem többet s én mégis úgy éreztem, hogy nagy, nagy, igen nagy szerencsétlenség ért; mintha valami óriási bünt követtem volna el, melyet többé helyrehozni lehetetlen. A próbát folytattuk, de én nem mertem rá nézni; úgy éreztem, hogy méltatlanná tettem magamat az Ő tekintetére. Egyik nagy beszédem után kolleganőim figyelmeztettek, hogy E. Kovács Gyula

akar valamit mondani. Odasiettem hozzá felve és remegve. Ő nyájasan néz reám és így szól: „Majd estére jöjjön fel ide mellém az emelvényre, így hatásosabbsz lesz a nagy monológ.” Szerettem volna térdre borulva köszönni meg jószágát. Az Ő angyali szíve megérezte, hogy milyen boldogtalanra tett előbbi megrovása s nem viselhettém el a gondolatot, hogy valaki Ő miatta szenved, ezzel a pár szóval adta értésemre, hogy nem neheztem. Először éreztem akkor megróvását és oh fájdalom, utoljára is. Akkor majd meghaltam a kétségbeeséstől, hogy én okoztam haragját s most az életmet adnám érte, ha még egyszer haragudhatna reám.

Miklósi Ilona.

Kimondhatatlanul fájlalom a nagy és előkelő művész elhunytát. Sajnos, nagyon rövid ideig voltam szerencsés művészetét csodálni.

Letűnt, mint egy fényes meteor. Sokáig fogok visszaemlékezni az ő ihletteljes művészetére.

Korányi Frida.

„Latiutuc feleym szumbuchuev mik vog muk isa por és chom vogmuk” ...  
De hát ő is por és hamu?  
Fájdalom az!  
Ember volt, művész volt.  
Elvesztettük!  
Quid nunc?

Heital Nándor.

Nagy művész.  
Kiváló ember.  
S a legszeretetre méltóbb kollega volt.  
Veszteségünk megmérhetetlen.

Laoszó Aranka.

A kolozsvári Nemzeti Színház tündöklő napja elhanyaglott.

Sötétség vett körül mindanyunkat! Hajh! Mikor fog ismét felviradni...???

K. Árpády Katiza.

Örökre felejthetetlen lesz nekem szeretett pályatársam egy mondanása. A múlt hónapban ugyanis a zsinórpadláról e gy vas esiga éppen mellette esett le, akkor azt mondták: „Jó, nem bánom, ha kell halnom, de legalább szép halállal.”  
Most aztán az Ő hozzá méltó szép halállal mult ki.

Turhányi Olga.

Az művészetét még megítélni is csekély vagyok. — Csak bámulni tudtam mindig.

Mányai Zsiga.

Rögös pályánknak fényes csillaga  
Kit égbe vitt fe lángoló heved  
Maroknyi népünk, pályatársaid,  
Csodálva zengik nagy művészedet.  
Pihenj nyugodtan s szódd az álmokat  
Hogy lelkeinknek lesz egy szebb kora,  
Melyért te annyit, annyit küzdödel  
S elérni még sem tudtad azt soha.

Tompa Kálmán.

Rövid 4 hónapig bámulhattam hatalmas művészetét — csodálhattam egy 60 esztendő művész lelkében a tiszta idealizmus gyözelmet a realizmus, a békítőnapiság felett.

Ha csak szeret ejtethetem, egy-egy kérdést intéztem hozzá s ő hosszasán, oktatólag válaszolt mindig — én újra kérdeztem s móhon hallgattam szavait — mintha éreztem volna, hogy már nem hallgathatom sokáig...

Sokat — s különös előszeretettel beszélt Schillerről — kedvenc költőjéről; — nagy gyönyörűséggel nagyarázta annak drámai alakját s az ő ideális felfogásából indulva ki, nem egyszer mondták: abszolút rosszasság nem létezik — rossznak nem születik az ember — csak azzá lesz a külső körülmények és viszonyok nyomasztó hatása alatt.  
Egész ideális lelkével — szívének min-

den dobbanásával, vérének minden lüktetésével a művészeté volt. — Többször mondták, hogy könnyebben megérti „azt, ha valaki a szerepéből kifolyólag a játék hevében igazán megéli magát, mintsem azt, hogy pillanatra is másra tudjon gondolni a drámai művész, mint az általa ábrázolandó alakra. — Ő nem gondolt másra!...

Bajor Riza.

Volt, — nincs. Milyen kevés és mennyi sok e két szóban. Egy eszme, egy ideál röp-pent el a föld színéről, oda, honnan kildetett.

Megirigvelték tőlünk az Égiek az örök Istenit.

Küldetését befejezte: megteremtette a magyar művészet szép jövőjét és jutalmul az Ur magához szólította.

Valahányszor megjelent köztünk Petőfi, egy-egy felvilágot hódított számunkra, most közénk jött, hogy társul elvigye tőlünk magával az egyedül hozzát hasonlót, Kovács Gyula nagy áttisztult lelkét, hogy dícsőséget szerezzen vele fenn a magasban, a mennyek birodalmában, az angyalok között.

Művésze örökké irányító csillaga, tűzszlopa lesz a magyar színművészetnek, emléke buzdítás a késő nemzedéknek.

„Mindörökké — soha többé,

Soha többé — mindörökké.”

Horváth Paula.

Engemet ugyszólván Ő tett azzá, a mi vagyok.

Mikor még mint kardalnok működtem 1885—87 a kolozsvári Nemzeti Színházban, melynek akkor ő volt a művezetője, nagyon sokat foglalkozott velem és egyszersmind sokat foglalkoztatott is, a mennyiben több jelentékeny szerepet játszott velem.

No ezekért aztán volt mit hallgatnia a sajtó részéről, a mely engem sehoggy sem akart elfogadni, mint színészt.

Egy alkalommal mikor nagy szerepet játszottam valami új darabban, azt írták a többi között, hogy „a különben pompás előadást Bónisnak a szereplése majdnem élvezhetlenné tette, hogy a kolozsvári színpad nem szárnypróbálgatásokra való, hogy nem érték ki lehet az a titkos intézkedés, a ki ezt a fiatal embert annyira ferszirozza stb.”

Mikor aztán másnap megismételtük a darabot, én jelenésem előtt oda mentem hozzá s azt mondtam neki: „Jaj kedves Kovács ur, ugy trémázom, s ugy szégyelem magamat kiemenni a mai kritika után...”

Ő azt felelte rá: „Sohse törődjék vele, ha én nem törődöm, én helyesnek, jónak találom, hogy maga játszta ezt a szerepet és ezzel vége!”...

Mondhatom, ez a nyilatkozata boldogabbá tett engem száz jó kritikánál, s óriási bátorságot öntött belém, elannyira, hogy a II-ik előadáson már egy jelenetemenl tap-sot is arattam.

Szóval, hogy ha valami keveset tudok, azt is ő tőle tanultam. S ezért én nemcsak a nagy művészt, a magyar színművészet tisztok csillagát, a páratlan jószívű kollegát, de egyszersmind tanítómesteremet is siratom benne.

Bónis Lajos.

Ezelőtt egy pár héttel azt mondta a nagy tragikus, hogy „nem lehet kellemetlenebb érzés, mint nevetni, vagy nevetetni akkor, a mikor lelkünk sajog fájdalomában.” — Nekem most a nevetetés feladatam — nagy igazságot mondott!

Kassay Károly.

Szegény jó Gyula bácsi — tehát csakugyan meghalt! Majdnem hihetetlenül cseng fülembé e rideg való.

Lelki szemeimmel leborulok az ő igaz, nagy, ideális művészetének oltára előtt és



könnyeimmel áldozom ott, ki őt mindig csodálni tudtam.

Isten hozzád, kedves jó Gyula bácsi.

**Komlósy Emma.**

E. Kovács Gyulának hasonlíthatatlan, ragyogó, művészi genialitása ismeretségünk legelső pillanatától fogva lebilincselte egész lényemet!

Egy „félisten” volt Ő az én szememben, ki örök időkre hallhatatlanná tette nevét a magyar művészet történetében.

**Fehér József.**

## E. Kovács Gyula sirjánál.

Irta: **Tompa Kálmán.**

Rajongó lelkünknek romba dőlt bálványa, Kút az égbe vitt fel lángoló heved. Örök pihenésed egyszerű hantjára Hadd hullassam én is forró könnyemet. Nem mese, nem álom, de fájó valóság, Hogy te itt pihensz a rögös hant alatt: Az eszményiségek megvalósítóját Elragadta tőlünk egy zord pillanat.

Itt állok e sirnál s rögtakarta hantod Minden porszeméből majd a mult beszél Itt a hol te annyit ijaztad a lantot, S mely nekünk szivedről csodákat regél. Még a föld is tudja kit takar göröngye, Tudja, hogy itt üztel lelked gondjait, Hol nem egyszer hullott szemed forró könnye Hogyha ihlet szállta dalos ajkaid.

Dal volt a te élted rithmusokba szöve Melylyel áthatottad ezrek szívét. A dal im' elhangzott, mert a dalnak hőse Nem érzi többet a lét küzdelmeit! S Thália oltárán — mint a zöld berekben Százados tölgy, nekünk te is az valál; S a vihar kitépett, az a zord, lelketlen, S százados tölgyünk nincs, betöltetlen áll!

Lear király és Hamlet, Faust és Othello Egy-egy alkotásod mesterműve volt. Ideál és jellem, mind mi szép, nemes, jó, Egyesítve szíved s lelkedben honolt. Mint a mennydörgés, mely felhők közt szülemlik S villámot küld le a földre himnőkül. Így magasztalt múzsdát mint egy nagy kegyelet S tán a legutolsót a nagyok közül.

Oltárok hirdették nagy neved s eszmédet, Melyek lelkesülten gyújtottak vala Debreczen, Kolozsvár, s pesti dicsőséged Magyar Tháliának bevett ostroma S mind megannyi, a hol nagy lelked bejárta Édes haza földünk rögös utait, Magyar Tháliának oltihona nem árva, Lelkesítve buzdit, oktat és tanít!

És te nem csak papja, oktatója voltál, Lelkeinkbe vésve önnön lelkedet, Embert sziveddel szívünkbe hatoltál, Hogy kivívja ajkunk dicsőségedet. Áldást hozunk hát a nagy magasztos főre, Mert az emlék fájó, a mit érezünk. Jóságos vonásod lelkünkbe van szöve S e rögös hant mindig szent marad nekünk.

Szent miként az oltár, melyen te is küzdél S küzködünk s jutalmunk fonyradó babér. Mert a mi világunk a valódi küzdtér, Hol az elbukott is újabb harcra kél. A siri virágok majd ha kivirulnak, Új tavaszra készül a szárnys ídő S vele nagy voltodnak emléki unalnak, Mert azt nem takarja el a siri kő!

## Temetés.

Ugy temették el, mint egy fejedelmet. Egy ország részvéte kísérté sirjába dicsőség pályafutása után.

De míg a fejedelmeket legtöbbször csak a köteles részvét kíséri sirjukba: az ő koporsója körül zokogva állott az ezrekre menő sokaság, az ő sirjába a fájdalom, a részvét igaz könnyeit hullatta mindenki.

Körülbelül tíz ezer főre lehetett tenni azt a közönséget, mely temetésén megjelent. A közönség a Színházutczát, a Belkirály-utczát és a Belfarkas-utczát lepte el, mert a színház udvarán a sokaságnak csak elenyésző csekély része férhetett el.

A gyászszertartás a színház udvarán volt, mely egészen fekete drapériával volt bevonva. A színház hátsó bejárájában fekete mennyezet alatt, koszorúkkal borítva ott állott a ravatalon a színész fejedelem márványos érckoporsója, körülötte mely gyászban a lesújtott család: *felesége*, két leánya *Ilonka és Etelka*, unokatestvére és mostoha fia dr. *Esterházy László* és dr. *Esterházy Sándor*.

A *gyászszertartás*.

A gyászszertartás körülbelül fél négy órakor kezdődött.

A színházi énekkar énekelt egy gyászdalt, a melynek végzetével *Szász Gerő* református pap lépett a koporsóhoz, hogy az egyházi szertartást végezze.

Szász Gerő, ki egyik legjobb barátja volt az elhunytak, annyira meg volt indulva, hogy mielőtt beszélni kezdett volna, zokogni kezdett és nem tudott szólni.

A beszéd folyama alatt is többször megeredtek könnyei s egész mondatokat mondott el sirva, hangos zokogás közt.

Körülbelül ezeket mondotta: Temetünk. Szemeinkben könnyekkel, szíveinkben fájdalommal, lelkünkben hittel borulunk le a szent véghetetlen Isten előtt, hogy megkérdezzük: Miért nem mulhatott el tőlünk e keserű pohár?

Nem panasz, nem zúgolódás ez, hiszen tudjuk, hogy ez a mi végzetünk. Elszakadnak tőlünk a nemesek, az igazak, azok, a kik méltattak szeretetünkre és méltók voltak a mi szeretetünkre.

Temetünk. Ez a szó szíveinkbe vág, mert ennek az életnek ez a szó a véghatára. Ez a vége azok életének is, a kik jók, nemesek és igazak voltak. Ilyen embert temetünk most. De nem esünk kétségbe, mert a temető nap legszebb biztosítéka a feljövő napnak, mert az ősz mindenkor visszahozza a tavaszt.

A halál az örök élet kezdete. És ebben a pillanatban azt kérdezzük: Mit keres a holtak közt az élő?

Ki hiszi azt, hogy a léleknek gondolatai az akarat ereje, a betöltött közelesség öntudata és a szeretet elveszithető lenne, eltemethető lenne örökre?

Ezeknek az embereknek a nevében idézlek meg E. Kovács Gyula, ki lélekben jó voltál s a szépért nemesért s igazért is lelkesülni tudtál.

Téged, a ki férfi voltál a férfiak közt, hős tudtál lenni a gyenge védelmében s gyermek, ha gyermeknek örömet szerezhetnél vele. Idézek, hogy példát mutassak a jövődnek.

Más volt az a kor, mely téged szült. Az a kor volt az, mely a sokat bántott, vérig sértett hazát óriásokkal látta el. Névtelen hősök, félistenek voltak azok, a kiket alig-alig ért meg már ma a kalmárkodó hitványság, a mai világ néma, gyáva megalkuvása. Az a kor szült, a melyben az idealizmus, melyet örököltél Isten te adtál nekünk, le szállott a magyar földre, a hol ama egyszerű szép időkben nem uralkodott más, csak az isten. Nema mai világból való voltál. Nem a modern boszorkány-konyhából, a hol a becsület megöli az alkudozást. Más kor volt az, a mely téged szült s a mely után jött a nyomor, a megpróbáltatás korszaka, a melyben Te oly nagy, oly kiváló tudtál lenni. Fátál, éhezett azért, hogy példát adhass, miképpen kell a hazáért feláldozni lelkünket, testünket.

Két Génusz hajtotta ma pálmáját bölcsőd felett. Mind a kettőben erő volt. Nevedet e két Génusz beírta a történelem könyvébe. Az, a ki a költészet és művészet mezején egy munkálkodik nemzete érdekében, mint te, az nem lehet rossz soha, az nem ereszkedhetik le a kalmárkodó világ hétköznapi piaczára.

Nyomorogtál, küzködtél, de gazdag volt a te szíved szeretetben és mindenneknek nyújtottál abból a szeretetből egy sugárt.

Mi volt, mint hazafi, költő és művész, azt az egész ország bírálta el épen most, mikor sirja körül áll, kegyelettel adózva annak; kívánva költő fantáziájának alkotásában sem kívánhatott volna magának szebb halált, mint a minőben része volt.

Neve, élet működése és művészi alkotásainak hirtelen élni fog örökké.

Beszéde alatt az egész közönség könnyezett a megindultágtól.

Azután *Szentgyörgyi* István, az elhunyt művész legrégebb pályatársa lépett a koporsóhoz, s megindultan, de azért messze hallható érezen hangon tartotta az alábbi szívet megindító beszédet:

Végtszlességet tévő gyülekezet!

Kedves pályatársaim!

Tháliánk temploma megrendült, mert hatalmas oszlopa kidőlt. Oltárunk gyászba borult, mert főpapunk ravatalon fekszik!

*Kovács Gyulának nincs többé!*

Alig pár hónapja együtt hagyók el eme kedves ősi fészket, hogy ki-ki tehetségéhez mérten, hivatásának megfelelően, becsülettel szerezzünk a magyar színészet bölcsőjének, a mi édes Kolozsvárunknak; de az ő nagyra törő szelleme nem érte be e munkával, dicszomjas lelke szárnyra kelt közülünk, hogy hazafias lelkesedéssel áldozzon a hazaszeretet oltárán.

Mint szorgalmas méhet — midőn munkájára kirepül — a vihar, úgy érte a végesapás az ő szívét e dicsőteljes munkája közepette.

Ime, így találkoztunk újra!

Nem beszélt a boldogságról, a mit érzett.

Nem a dicsőségről, mit magának és nekünk szerzett, nem az égi mámorról, melyben lelke megfürdött; a nemes szív nem dobog többé, a beszédesebb ajkak örökre elnémultak, oh itt

csak fájó óhajaink és könnyeink beszélnek!

Eme falak, melyek között koszorú ravatalon nyugszol, mennyi dicsőségednek voltak tanúi?

A riadó tapsok még visszhangzanak, de a tapsoló kéz lecsuklott, egymást tördeli s kérdeve kérdezzük: hol vagy büszkeségünk? Hol vagy ékességünk?

A felelet reá: e koporsó!

Bocsáss meg, kedves halott, hogy *végso* utadon egy perczre megállítalak s magasztos szellemedet *közénk* idézem.

Telints e bánatos kis csoportra, mely ravatalodhoz zárandokolt.

A szeretet hozott minket ide, a szeretet tüzött minket egybe, mert bár nemes szívedhez *sokaknak* volt is joga, de annak egy része *mindig a miénk*, szerető *pályatársaid* volt!

Oh érzem, mindnyájunknak nehéz az utolsó Istenhozzádát kimondani, hisz örökre elvesztitünk téged, ki büszkeségünk valál; de nekem legnehezebb, ki majdnem 40 éven keresztül jártam veled azon az ösvényen, melyen te fényes koronánk, oszlopunk, dicsőségünk levél.

A mily nagy valál közöttünk, oly csekélynek érzem magamat arra, hogy nagy és soha el nem muló érdemeidet méltatni birjam.

Oh, de mit is szólhatnék én ott, hol egy ország elismerése tesz tanubizonyosságot arról: hogy te ki voltál!

Én csak szerető pályatársaid bucsuszavát intézem hozzád, s azoknak nevében a nagy britt költőt idézve így szólok:

„Fejedelmi *Lear*! Kit mint királyom tisztelték, szerettem atyám gyanánt, mint mestert úgy követtem, s imámba zártam, mint nagy pártfogómat! Isten veled!”

Imádott *Bánk bánom*, hívséges *Tiborcz*od kesereg koporsód felett, könyveimbe százak és százak könnye ve gyűl, szerető pályatársaid könnyei öntözik babéraidat, hogy legyen az homlokodon örökké zöld!

Isten veled! Isten veled! Hü emlékedet szívünkben őrizzük!

Utánna *Ivánffy* Jenő, ki az elhunyt művésznak egyik legkedvesebb tanítványa volt, a budapesti Nemzeti Színház nevében következő gyönyörű beszédben bucsuztatta el a legnagyobb magyar tragikus színészt:

Mielőtt koporsódra omlanék a göröngy, mielőtt örökre elszakadnánk tőled: hadd mondjak én is néhány bucsuzót annak a színháznak nevében, a melynek koszoruját a mi fájdalmas tisztunk volt ravatalodra helyezni.

Valami különös véget, a mely titkosan szabja ki mindnyájunk élet-utját, nem engedte meg, hogy téged úgy temessünk el, mint az ország legelső színházának halottját.

De most, itt, a nagy pillanatban, mikor diadalmas pályád véget ér: *irigyen tekintünk föl a kolozsvári testvér-intézet dicsőségére*, hogy te az ő falai közül szálltál fel a megdicsőült nemzeti hősök közé.

Mikor a fejéregyházi sikon elhanyatló tested a szent hamvakra hullott, tekinteted végső föllobbanásából örök dicsőfény szövdött színházad homlokzatára.

Életed *büszkesége* volt; halálod *diadala* lett!

De emlékezetedből részünket követeljük mi is!

Koporsódat kimozdítva innen, erről a küszöbről, a melyen ravatalod áll, úgy tetszik, mintha egy-egy büszke oszlop, egy-egy merész iv zuhanna utánad abból az épületből, a mely a nemzeti erkölcsök, nemzeti hagyományok temploma.

Különös mély szomorúsággal érezzük mindnyájan, hogy abban a koporsóban olyat visznek el tőlünk, a mi e haldokló században a magyar színpadnak valami sajátságosan mély, nemes, és előkelőséget biztosított.

És mintha egy nagy igazságot is lezártak volna veled, de a mely homlokodra írva koporsód födelén is átvilágít, mert te azok közül való voltál, a kik szívők vérével érezték, hogy nem várfalakban, nem fegyverházakban, nem hadseregekben van a nemzetek világoralmának biztosítéka, hanem az öntudatra ébredő nemzeti génusz, nemzeti költészet, nemzeti művészet az, a mely hatalmas szárnyasapásokkal tör keresztül országok határain és meghó-

dolásra kényszerít mindent, a mi elsőprő erejével szemben gyöngének bizonyul.

A te művészedet a magyar nemzeti erkölcsök, a magyar történeti hagyományok ösforrásából táplálkozott; a nemzeti génusz dicsőségére emelkedte művészedet diadalmas lobogóját és mikor az a segesvári csatásokon kihalt, kezdedből lehanyatlott: *ránk hagyta megsejtelt örökül*.

Miénk az!

Ezért követeljük részünket emlékezetedből.

Nem zokogunk, nem panaszkodunk sírod szélén.

Halálod oly nagy, hogy fölmagasztal!

Az utolsó szó, a mely az örökkévalóságba utánad hangzik, legyen a jövőd szent ígérte:

Te nem haltál meg!

Életed nem veszett el!

*Lángoló hazaszereteted a magyar színpad örök hagyománya lesz.*

Mely megindultság honolt mindenütt a beszédek után.

Mindenütt könnyező emberek, hangosan zokogó nők.

Felcsendült ezután a *Körmives Dalárda* éneke, melynek elhangzása után kifelé vult a közönség.

A koporsót leemelték a ravatalról s hat pályatársa vitte vállán a Farkas-utczában levő gyászkoeshoz.

Az elhunyt özvegyét *Bölöny* József intendáns vezette a kocsihoz.

A *menet*.

Ekkor elindult a menet.

A *kolozsvári ipartestület* fekete lobogóval nyitotta meg a menetet. Utánna következett a március 15. állandó bizottság *Deák*y Albert elnökkel, a kolozsvári *Egyetemi kör* zászló alatt. Az egyetemi tanárok kara *Márky*, *Lindner*, *Terner* és *Farkas* Gyula dral élén. A *Kereskedelmi Akadémia* tanári kara, a *Kereskedők és Kereskedő Ifjak Társulata* lobogó alatt, az *Üzlethozatóság* tisztikara *Pollák* Lajos felügyelővel, a *Pénzügyigazgatóság* *Stuckheil* Gyula igazgató és *Fekete* Benő h. igazgató vezetés alatt, a kincstári ügyészség *Csánássy* Gyula p. ü. tanácsos vezetés alatt, a városi tanács *Nagy* Mór h. polgármester vezetés alatt, a vármegye *Csiszár* Gyula főjegyzővel, az *Erd. r. k. Státus* Pál István egyh. referenssel, a *Petőfi-Társaság* *Bartók* Lajos és *Ferenecz* Zoltánnal, az *EMKE* *Sándor* József és *Merza* Lajossal, a *honvéd-egylet* *Szabó* Samu elnökkel, az *orsz. tört. ereklye-muzeum* *Kuszkó* István muzeum-őrrel, az *orsz. színész-egyesület* *Mészáros* Kálmán igazgatóval, a *neolog izr. hitközség* *Eisler* Mátyással, az *Erd. Irod. Társaság* *Gyalui* Farkas dr. titkárral. A koporsó után a menetben ott láttuk a színház egykori kiváló intendánsát, a nagy idők jeles daláját: *Esterházy* Kálmán gróft és br. *Felitzsch* Arthur képviselőt is. A vidéki birtokosok, főurak is számosan jöttek megadni az elhunytak a végtiszteséget. Köztük *Kemény* Árpád br és *Kemény* Árpád báróné is.

A koporsó utánment a kolozsvári Nemzeti Színház társulata, élén *Bölöny* József intendánsal és *Follinus* Aurél igazgatóval; a budapesti Nemzeti Színház küldöttei *Ivánffy* Jenő, *Dezso* József és *Nádai* Ferenc; a Városi Színház küldöttei *Megyeri* Dezső és *Várad*i József és *Géczy* István a Népszínház küldötte.

A koporsó után mentek az „Itthon” hírlapírói kör tagjai és a nagyvárad hírlapírók is.

A menet iszonyu tolongás közepette a Belfarkas-utczán, Minorita-utczán haladt, Belközép-utczán a Főtéren, s Beltorda-utczán át a temetőbe.

A temetési menet, a városház erkélyéről nézve, impozáns látványt nyújtott.

A Közép-utca és a Főter mindkét felén sorfalat képezett a résztvevő közönség, szám szerint, mintegy tízezer, hogy tanuja lehessen az impozáns menetnek.

A temetés alatt Kolozsvár minden felekezeti templomában meghuzták az összes harangokat s a menet folytonos harangzugas közti haladt a temető felé.

Az utcán a gázlámpák meg voltak gyújtva és fekete fátyollal bevonva.

Az üzleteket a kereskedők csaknem mind bezárták.

A legtöbb épületen gyászlógó lengett.

A temetőben.

A temető ajtajánál *Antal* Lajos és *Molnár* Kálmán egyesített zenekara játszotta E. Kovács Gyula nótáját: „*Kétsezer is nyit az alkacsa virága...*”

A temető bejárájánál a koporsót leemelték s a színészek vitték vállaikon a diszsirhely elé.

Itt *Bartók* Lajos állította meg utolsó

utján a halottat s a következő magasszárnyalásu beszédet tartotta a Petőfi-Társaság nevében:

Még a tavasszal itt dörgött szózata Petőfi ünnepén: „*Ott essem el én, a harc mezéjén*”. És már ősszel a költő ihlete beteljesedett rajta. Elestett a harc mezéjén, a magyar művész csatáját diadallal írva meg. Petőfi hantjaira bukkott. Apotheozis, a mit a halhatatlan költő fölött hangoztatott, az övé is lett. Hattyudalával a félisten bajtársává jegyezte el magát örök időre. Nagyon szívből mondta, a mit mondott. Nem a színész beszélt s Petőfi meghallotta őt, kezét nyújtá utána és fölemelte magához. Méltónak találtott.

A hol a títán a letipott szabadságot viaskodott, ő felszázad multán égiáldozatot mutatott be emlékének. Mindig a művészet szentélyében élt, ott is halt meg, azt védve, mint egykor az igaz Isten főpapja, Harci viharban villám-csapás sujtotta le Petőfit, az ünnep derült egéből egy fényes napsugár hamvasztotta el Kovács Gyulát.

Egy napsugár, igen... de ez a sugár saját szívéből fakadott, az égből elrabolt prometheuszi szikra volt az. Az eszményiség, magyar művészet, hazaszeretet, olthatlan lelkesedés, — ez ölte meg.

Oly fényben, derűben hős drámái szerepét remekül oldva meg, a tragédia magasztos nimbuszával halt, miként élete folyt. Tapsok riadása közt végezte, zászlók borultak rá a világ legszebb színpadán. Összeomlása az idealizmus győzelme.

Isten uja, az intett és magához szőlította őt egy fényes himnőke által: — Most halj meg fiam, mert most halálod megtetejezi egész pályád dicsőségét. Most halálod jutalom lesz egész életed szenvedéseiről.

A nagyok szíve gyermeteg, lágy és gyöngéd, bizó és önfeláldozó, csupa érzés kuforrása, szétáradó lángból állanak, mint a napok, állandó égi óriások. Ha kihültek, megszűntek élni. De ő végső pilanatig izzón hevülve gyujtott, tavaszt és nyarat teremtvé, s úgy enyészett el, fényt pazarolva. Nem mint egy szátkkelű fősvénynek, kiürült hideg és sötét érszénye volt az ő szíve.

Kik e honban idegenül néztek a magyarra: mutassatok ti fel hasonló alakot, ha életre számítottok és számitani akarok a nemzetek családjában.

A mig ily koporsókra hullhat újra meg újra ezrek könnye, mig törtelne ily hősöszokat emelhet vállán egyszerű sirjaikba, addig azt hiszitek, ily nemzetet el lehet temetni?

A magyar költészet, művészet, hősiesség mondatak ismét új nével gazdagodott. Az ő neve új legenda, — felszázad multán tovább fűzi Petőfiét. Nem lehet elszakítani nevét, emlékét, koszoruját az Övétől.

Hamva itt pihen városában, hol élt; szelleme ott jár Segesvár mezején, hol elesett.

Bajtárs, eljöttünk most ide hozzád magyar írók, magyar művészek s közönséged az egész ország, eljöttünk most ide hozzád, s eljárnak majd oda hozzád.

Dicsőitünk, követünk, irigylhetünk, de nem sirhatunk. Isten veled!

Utána *Follinus* Aurél, a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója tartott megindító búcsubeszédet, mely következőleg hangzott:

„Mikor jöjnek vissza”? Ez volt hozzám intézt utolsó kérdés. Még most is fülemben cseng kedves hangod, melyen ezt kérdezted.

Nagy, végtelen nagy bánatot okozott mindnyájunknak az, hogy Kovács Gyula életében először nem tért haza pontosan a meghatározott időre és mi haszatlanná vároztunk, mert te nem jöttél és nem jössz soha-soha többé!

Kértelek, hogy jöjj vissza mielőbb és jászad el „Az ember tragédiáját”.

És ime! Te olyan kegyetlen, oly végtelenül szomorú játékok adtál elő nekünk, hogy soha minket így meg nem rikáttál.

De ha még oly keservesen megsirattuk is, bár emlékedet az idő ki nem törölheti szíveinkből, siránkoztunk fölötted nem szabad!

Ele-től, mint hős a csataterén, dicső halált szenvedtél, olyat, milyenről még a te költői lelked sem álmodott.

Elhagytál bennünket Petőfi nevével. Jó-kai művével ajkodon!

De nem, még csak el sem bagytál minket, mert örökké itt léz közöttünk!

Emléked élni fog a férfiak szívében, kik művészi alkotásaidat bámulták és megbecsülték; emléked élni fog a nők szívében, kik a gyöngédellekü költővel éreznek; élni fog em



léked a minden szépeért és jóért lekecsküldő magyar ifjúság szívében, kiket a hazát szeretni oktattál, kiknek vezére voltál olyan lohogóval, melyre a legnemesebb gondolatok voltak följegyezve! És élni fog pályatársaid körében, kiknek mindene voltál!

Ne kérdezd hát tőlem, kedves barátom, hogy: „Mikor jőjtek vissza”? Te itt vagy mindig közöttünk és élni fogsz a magyar nemzetnek örökké, mert Kovács Gyula egy magasztos eszmét jelent és az eszme halhatatlan!

Végezetül Márky Sándor beszélt még az Erdélyi Irodalmi Társaság nevében. Beszéde következő volt:

Édes, jó barátunk!

Ime, az utolsó sülyesztő, melyre léptél! Onnan nem hívhat többé vissza a közönség tapsa. A művészet és az irodalom története hívására mégis gyakran megjelenesz előttünk ezentúl is: „Ébredj föl! Vagy ha megálmodni jobb, menj, — álmodd vissza, a mit álmodál!”

Milyen álmom volt az! Az egész világ-történelem, melynek nagyjai lelkében élt a Tied.

„Nem szörnyűség az, hogy lán, e színész Csak költeményben, álom-indulatban Egy eszmeképhez ugy hozzátűri Lelkét, hogy arca elcsapd belé, Könyv ül szemében, rönölet vonásin, — A hangja megörök s egész valója Kiséri képzetét?”

A tépelődő Hamletnek az a napsugár felelt, a mely összecsapott a Te lelkesedésed szent tüzevel. Petőfi lelke ugy égetett össze Téged, mint egykor Semelét a teljes isteni fényében megjelenő Zeűsz. És te is az istenség része lettél.

Értetlenünk állunk meg a mythosznál, könyvezve a Te nyitott sírodnál. Feléje ültetjük az Alföld napsugaras fáját, az akácot, melynek kétszer is nyit a virága. S mig illatos szirmaival hinti ez be a Te sírodat, a színésznek és költőnek sírját, mi bizony sokszor visszasiunk Téged és

„Soh'sem bírnak az elmékből kivenni, Soha, soha örökre eltemetni!”

Isten veled nagy művésznk, kedves költőnk, édes, jó barátunk! Isten veled!

Ezután a koporsót a közönség hangos zokogása közben lebocsátották a sírba, mialatt a *Polgári Dalegylet* énekelt.

Szem nem maradt szárazon.

Ezután behintették a sírba azokat a virágokat, melyeket *Haller* Louise grófnő Petőfi sírjáról szedett le, beledobták a sírba a koszorú egy részét, a sírások elhaltolták s a legnagyobb magyar színész kihűlt hamvai nemsokára ott pihentek már a föld alatt.

Ezalatt a közönség mintegy negyven koszorút szétszedett; leveleit, virágait elvitte emlékül.

A sírnál a zenekar hét óráig játszott szomorú nótákat.

Hét óra után már csendes volt a temető s mély gyász borult a városra.

Sehol sem hangzott zene vagy mulatság hangja.

A vendéglőkben nem zenéltek, a dal-társulatok sem tartottak előadást, hogy a gyász méltó legyen a nagy művész emlékéhez.

A sírba a következő koszorúkat helyezték el. Kovács Kálmán, Potor Dezső, Havas Gyula a család tagjai; özvegy és leánya, menyé, Várady Miklós, Jókai Mór, gróf *Haller* Luise, Kolozsvár város, Eisenlohr Ulrik, a segessvári koszorú, a többi koszorúk nagy részét szétérték a közönség emlékként. A család elhatározta, hogy a többi koszorúk szalagjait elküldi gr. *Haller* Luise-nak a fejéregyházai Petőfi házban leendő elhelyezés végett.

#### Részvétíratok.

Posta és távirida egész halommal szállítja a részvevő leveleket és táviratokat, a mik az ország minden részéből tolmácsolják a fájó részvétet, az őszinte mély bánatot.

Wlassics Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter, Palkovics József cs. és kir. altábornagy, névjegyen fejezték ki részvétiüket.

A táviratokból közülük az alábbiakat: Fogadja és tolmácsolja szívesen leg-őszintébb igaz részvétemet. Gróf Teleki László. Fogadjátok igaz részvétemet veletek siratom Magyarország legnagyobb művészt. Lengyel Lajos.

Beteg lévén, most értesültem Gyula halála felől, fogadják legmélyebb részvétem nyilvánítását. Uzoni Zajzoni Béla igazgató. Mélyen osztozom gyászotokban, siratva kedves gyermekkori barátomat, Gyulát. Bé-késsy Márkné Teréz.

A művészet és irodalom nagyhalottját szerettem és csodáltam mig élt, siratni fogom mig élek, Isten enyhítse nagyságod fájdalmát. Málk József a „Székely Nemzet” szerkesztője.

Vendrey színésznek Kolozsvár. — Tolmácsold részvétemet a család és szintársulatnál. Szathmáry.

Mérhetetlen gyászukban szívből osztoznak igaz részvétiüket küldik Komjáthy János és neje Odry Lehel.

Egyetlen Petőfink meghalt a hazáért, egyetlen Kovács Gyulánk meghalt Petőfihért.

Az ily halál föl ér egy hosszú élettel. E tudat enyhítse nagyságod fájdalmát is. Baranyai szintársulata nevében Németh.

A fájó szív tudatával veszünk részt nagyságotok gyászában művésztünk egéről leesett egyik csillagunk elhunytával. Szabadhegyi Aladár szintársulata.

Fogadja őszinte részvétünket bánatában. Özv. Báró Bánffy Albertné és Báró Wesselenyi Miklósné.

Gyászoló családnak részvétemet, drága barátomnak vég bucsumát; eszményi életéhez méltó volt halála. Emléke legyen áldott. Dr. Szádeczky Lajos.

En ki szegény Gyulában nemcsak a nagy művészt, de jó barátot is gyászolom küldöm legmélyebb részvétemet Barcsay Domokos.

Fogadja a legmélyebb részvétem kifejezését, Gyula halála rám nézve rettenetes csapás; a legjobb embert és a legkedvesebb barátot siratom benne. Ábrányi Emil.

Fogadják legbensőbb részvétemet. Kovács Gyula udvari tanácsos.

A mindnyájunkat ért csapás alkalmából mélyen érzett részvételt osztozom fájdalmadon. Splényi B. aha Lujza.

Kedves Róza, nem tudok szavakat találni ebben a mélyen megrendült érzelemben zokog minden gondolatom és többen nem képesek a leírt betűk, csakhogy hozzád, hozzád és árva gyermekeidhez sietnek — ölelő szeretetemet, teljes részvétemet tanusítva. Prille Cornelia Szerdahelyiné.

Haller Louise grófnőtől E. Kovács Gyulánához a következő részvét távirat érkezett. Egész Magyarországgal én is gyászolom kedves halottunkat, feledni ötet nem fogom tudni soha, minden gondolatom nálatok van, gyermekeimmel egyetemben szívből üdvözlök mindnyájatokat Louise.

Nagyságos dr. Esterházy László urnak Kolozsvárt. Igen tisztelt uram! Mélyen megrendülve vettük a hírt, hogy a kérelhetetlen halál mégis csak magával ragadta azt férfit, a kit tán csak egyszer voltunk szerencsések hallani, fölemelkedni, megtisztulni nagy lelkének lángoló tüzeiben — csodáltunk s a mi ennél több: nagyon megszerettünk.

Fogadja igen tisztelt uram, egy a magam, mint barátain, Barcsay Kálmán és Hollósy Árpád urak nevében mondott őszinte fájdalom részvétünk nyilvánítását. Kiváló tisztelt. Bpest, augusztus hó. Dr. László Ödön.

Nagybányáról, a 84 éves szabadságharczostól, ki Kovács Gyulát Fehéregyházán részvétell látta összeesni, a következő távirat érkezett. Az „Ellenzék” napilap tek. szerkesztőségének szelleme egyesült magyar szabadságunkért küzdő Fehéregyházánál elvérzetekével; a dicsőült művész kiérdemelte örök emlékezetét végszereplése fényével! Áldás poraira, hála utódainak! Kovács Lőrincz örnagy.

#### Koszorúk.

Az Ellenzék szombati számában lehetetlen volt egész összességében közölni ama koszorúk nagy halmazát, a melyek Kovács Gyula ravatalát, koporsóját borították.

Potlólág közülük e koszorúk szalagjainak feliratait.

Hazánk nagy művésznének — Deák Péter szintársulata.

E. Kovács Gyulának a kolozsvári Nemzeti színház választmánya.

E. Kovács Gyulának — a magyar színművészet örök büszkeségének az orsz. színész egyesület.

Felejtethetetlen pályatársának. Nyugodjál békében, Székely Irén.

A jó barátunk Magyar Mihály és neje. Kétszer is nyílt az akácza virága.

Hogy rá hulljon Kovács Gyula sírjára. K. Pap Erzsí.

Kétszer is nyílt az akácza virága — Egy tisztelője.

E. Kovács Gyulának, „Ott essem el én, a harc mezőjén.”

Felejtethetetlen Gyula bácsinknak hálás Lászlója és Gizikeje.

Az én drága jó Gyula bátyámnak Dezső.

A kiváló művész és költőnek Somogyi Károly.

A felejtethetetlen mesternek a „Nagyvárad Napló”.

E. Kovács Gyula szeretett tagjának a Petőfi-Társaság.

Imádott mesterének tanítványa Hegedűs Szerafin.

„Kedves mező minden virága sirat.” Miklósi Ilona.

„Életemben dicsőített a halhatatlant, s e halhatatlan megdicsőített haláloban.” Pongrácz Lajos.

A nagy művésznék és írónak. A kolozsvári könyvnyomdászok.

### Igaz-e?

Igaz-e, hogy dr. Nagy Mór polgármester helyettes ur a Mátyás király születésnapját fekete kátrányos cseréppel akarja fedetni?

Igaz-e, hogy a városi közgyűlés színes mázós cserepeket határozott, úgy, a mint ez a budavári Mátyás templom és a vajdahunyadi váron is látható?

### MINDENFÉLE.

Kolozsvár, augusztus 7.

— **E. Kovács Gyula emlékkönyve.** A család kéri mindazokat, a kik a művész halála alkalmából a lapokba verseket, vagy czikkeket írtak, hogy a dolgozatokat tartalmazó lappeldányt özv. E. Kovács Gyula urnó címére (Kolozsvár, Görög-templom utca) megküldeni szíveskedjenek, mivel a dolgozatokat a család *Emlékkönyvben* fogja kiadni.

— **Kétszer is nyílt az akácza virága.** Kovács Gyulának ezt a poetikus szép dalát egy egyesült népzenekar előadta a temető bejáratánál. A közönséget mélyen meghattotta a zenekarok ez önként jövő részvétnék öme gyöngéd nyilatkozata. A monstre zenekart Antal Laji primás vezette. Ő járt s kelt az engedély kieszközlése érdekében is. A temetés rendezőség tagadó válasszal fogadta a zenészek ajánlatát. Ám a ragaszkodó hü fiúk nem tágitottak. Oda álltak a temető ajtó elé eljátszták mind két részét a nótának. Sirt a hegedű is, sirt a közönség is, melynek oly nagygon fájt még is oly jól esett hallani a lantos művész temetésén ennek egyik legszebb, legpoétikusabb alkotását. Ugy értesítenek, hogy Molnár Kálmán zenekar vezető kezdeményezte a zenekar kegyeletének ily módon való megnyilatkozását. Bárki kezdte is, minden esetre szép volt az és a nóta mély és maradó benyomást gyakorolt a gyászolók lelkére.

— **Kegyelet ellen.** A mint már tudósításunkban említettük, szombaton a kolozsvári *vendéglősök* egytől-egyig beszüntették a zenét helyiségeikben, sőt az *Ujvilágban* levő orfeum is be volt zárva, nem tartottak előadást. Egyedül a *Biazini Szálló* nem viseltetett kegyelettel az elhunytiránt és orfeum-előadást tartott a temetés napján, a mit a közönség legnagyobb megbotránykozással vett tudomásul s mi is legnagyobb megbotránykozással jegyezzük felezt a tényt, melylyel a kegyelet ellen vétettek ez általános gyász közepette.

— **Magyar nóták a Salamon emlékére.** Csütörtökön este a kolozsvári közönség kellemes élvezetben fog részesülni. Nagy Gábor közp. szállodájának ketherlyiségében a legszebb magyar nótákat, kurecz dalokat, Rákóczy keservét fogja játszani Molnár Kálmán zenekar vezető. A zene estélyen a közönség, mint rendesen, tetszés szerint fizet, tehát belépő díj nem lesz, az adományokat a zenekar vezető teljes összegben a Salamon sírmlékére adja. Sőt Nagy Gábor szálloda tulajdonos is az ételek, italokból befolyó esti jövedelemből, 10 százalékot e célra ad. A közönség tehát anyagi áldozat nélkül egy szép hangversenyben fog gyönyörködni s a mellet kegyeletlen célt mozdit elő.

— **Nagy idők tanuja.** A mult héten nagy részvétell temették el Kiszler Barnabás Kolozsvár városi polgárt, ki fegyverrel szolgálta 48—49-ben a hazát. A temetésen az elhunyt Feleki-utca 7. sz. a levő lakásán megjelentek a rokonok s ismerősökön kívül az egykori bajtársak közül a következők: Tamáskovits Ferencz, Lestányi Mátyás, Nagy István, Boda József, Richler Antal, Papp István és Székely Mihály. Az elhunyttal ismét apadt egygyel a tisztos honvédgárda. Nyugodjék békével!

— **Tűzvész Kolozsvárt.** Tűz ütött ki ma d. e. Kolozsvárt. A kultúra utcazi fia iskolának udvarán egy istálló fedele gyult meg s elégett a benne levő szénával, valamint a mellette levő nyári konyha. A tüzet a kolozsvári tűzország gyorsan lokalizálta.

— **Esküvő.** Kerner Miklós honvéd alezredes, f. hó 5-én d. u. 6 órakor esküdt örök hűséget a kolozsvári rdm. kath. főtéri templomba Wessprém Ida kisasszonynak, özv. Wessprémi Antalné bájós és szép leánynak. Tanúk voltak: Csaszni Valér honvéd ezredes és Totzauer Ödön a Nádasmenti járás főszolgabírája. A fiatal pár és vendég sereg a főtéri templomból Nagy Gábor közp. szállodájának dísztermében vonult, hol gazdag lakoma várta a násznépet. Lakoma közben megeredt a toasztok árja s Totzauer főszolgabíró az örömszülot és testvéreit köszöntötte fel. Csaszni Valér a fiatal párra mondott szép felkőszöntőt. A mulatság este 11 óráig tartott s ekkor a fiatal pár a Budapest felé induló gyorsvonattal elutazott. A vendégcsereg a pályaházai kísérte őket.

— **Táncözvigalom.** A kolozsvári ipartestület villanyfény, görögütz, rákettázás és ágyudörgések közepette tegnap este tartotta meg nyári táncmulatságát Antal Laji és a honvédek zenekar közreműködése mellett. A terem Molnár és Gál ez alkalomra gyönyörűen díszítették fel. A rendezésben buzgólkodtak a testület elnökségén kívül Szabó Antal, Terkál Béla, Benyovits István, Clauser Adolf, Kerekes János előjárósági tagok. A terem zsufolásig megtelt. A négyeseket 120 pár táncolta, a mulatság hajnalig tartott. Az első négyes előtt Clauser Adolf pompás tűzijátékot rendezett fényfennel és annál erősebb durrogatással. A közönség mindezekért tapsal és éljenzessel adózott. A vidám mulatság reggelig tartott.

— **Aranylakodalom.** Nuricsán József nyugalmazott feyintőzeti ellenőr és 1848—

49-iki honvéd főhadnagy, aug. 2-án ünnepelte meg Szamos-Ujvart, nejevel együtt házasságának ötven éves évfordulóját. Az öreg pár aranylakodalmi ünnepélye a család legközelebbi hozzá tartozói és a Nuricsán József még életben levő egykori honvéd bajtársainak társaságában folyt le. A szokásos esketési szertartást Kovács Akos ev. ref. lelkész végezte, ki ez alkalommal megható beszédet intézett a könnyező öreg házaspárhoz, az isten áldását kérve reájuk és a család összes tagjaira. Szivreható jelenet volt, midőn az esketési szertartás alatt, az ötven évi szeretetben és békében eltöltött élet után, az ősz házaspár ujólág is elmondta egymásnak a „holtomigant.” A jubiláló házaspár a város előkelőségein kívül, az ismerősöknek és rokonoknak nagy száma ke-reste fel üdvözlő iratokkal.

— **Petőfi-ház.** A Petőfi-ház ügyében megindított mozgalom országos visszhangra talált. Mindenfelé gyűjtő-bizottságok alakultak, a gyűjtés szépen folyik, ugy, hogy a Petőfi-ház megvalósulása már csak rövid idő kérdése. Bartók Lajos a Petőfi-Társaság nevében hosszabban tárgyalt tegnap Szabó fővárosi tanácsossal a Petőfi-ház érdekében. Valószínű, hogy a főváros a mostani képviselőházat engedi át a Petőfi-ház céljaira. Különben a szeptemberi közgyűlés dönti el véglegesen a Petőfi-ház helyét.

— **Nagy idők emlékezte.** Szegedről táviratozzák, hogy a szőregi csata ötvenedik évfordulójának napját a szegedi negyvenolcas honvédek egyesülete ma délelőtt azzal ünnepelte meg, hogy a községnél elestei honvédek emlékére, a Gizella-téren felállított szoborhoz zászló alatt testületileg ki-vonult és a szobortalapzatra nagy közönség jelenlétében díszes koszorút tett.

— **Borzalmas eset.** Nagyváradról borzalmas esetet jelent levelezőnk. A bihar-megyei Pozsa községben valamikor vagyonos ember volt Szakáll Péter. Háza, földje, nagy bérlete volt, de a jó barátság tönkre tette. Váltót zsírált boldognak, boldogtalannak, a mig aztán az egész vagyona dobra került a kezesség fejében. Az árverésen Morvay János békési gazdamber vette meg a birtokot a kinek megeseit a szive a hajdani vagyonos gazdán, a kinek a saját házából ki kellett költözködni, hogy aztán koldus botot vegyen kezébe. Megengedte neki, hogy a régi födele alatt maradjon, sőt kis földet is adott neki, hogy a kenyérét megszerzezhesse. Az új gazdának ezt a jószívűségét rettenetes módon hálálta meg a régi gazda. Morvay rendszeren Békésen lakott, de most hazajött, hogy az aratás eredményét megnézzék. Egy este lefeküdt az udvarba egy szalmaboglya mögé pihenni, a hol elnyomta az álom. Szakáll Péter tele volt gyűlölettel ez emberrel szemben, a ki most az ő birtokának ura és a vak gyűlölet gyilkosságra ragadta. Előhozta a házból egy fejszét, de mielőtt tettét végrehajtotta volna, előbb a boglya mellett nagy gödröt ásott, hogy abba áldozatát temethesse. Mikor már a gödör készen volt, *kétszer rávágott az alvó gazda fejére.* De csapásai nem ölték meg azonnal a szegény embert, a kinek rémes kiáltozására összefutott a eselődés. Mikor Szakáll látta, hogy elfogják, a kertbe futott s ott egy *fára felakasztotta magát.* Az orvosok nem hiszik, hogy Morvay szörnyű sebeiből felépüljön, mert a fejszecsapások koponyáját teljesen szétroncsolták.

— **Páris nyári öntözése.** Párisnak utcait naponként a következő kocsik frissítik fel: 366 lovakkal vont hordóalaku öntöző kocsik, 333 öntöző-kocsi vasból, 33 fából és 121 kézi öntözőkocsik. Ezek a kocsik és még több vízvezeték vizsugár naponként 300 millió 502.000 négyzet méter területet öntöznek be. Ez az öntözés a városnak évenként 400.000 frankba kerül.

— **Teleszky István meghalt.** Táviratilag már említettük, hogy Teleszky István volt igazságügyminiszteri államtitkár, a kisbirtokosok földhitelintézetének elnöke, Koritnicán meghalt. A magyar jogászvilágnak egyik legképzettebb tagja volt, s mint államtitkár kiváló érdemeket szerzett az igazságügyi reformok terén. Noha nagy politikai kérdésekbe soha sem avatkozott bele, több ízben megkínálták az igazságügyminiszteri tárczával; betegeskedése miatt azonban mindig irtóztott az izgalmas parlamenti vitáktól, sőt a legutóbbi választásoknál már mandátumot se vállalt.

— **Az udvar köréből.** Ischből táviratozzák: Keresztély dán király, Erzsébet főhercegnő — Stefánia hercegnő leánya — Thyra cumberlandi hercegnő, Mária Lujza schleswig-holsteini hercegnő, továbbá György Vilmos és János schleswig-holsteini hercegek szombaton délután oda érkeztek. A király a dán királyt és a többi fejedelmi vendégeket a pályaudvaron fogadta, azután villájába hajtatott velük, a hol megebedéltek. Ot órákor a vendégek visszatartak Gmundenbe s a király kikísérte őket a pályaudvarra.

— **A fürdőkből.** A fürdővendégek száma a legújabb névsorok szerint Iglofűreden 779, a Csorbaitónál 2731, Ujtátrafűreden 739, Alsó-Tátrafűreden 508, Tátra Fűreden 926, Tátra-Lomicon 303, Pöstyénben 4057, Lubló-fűrdőn 738, Vihnyén 914; a budapesti Szt.-Margit-szigeti fürdőben az állandó vendégek száma 571, a látogató vendégeké pedig 110,278 volt eddig.

### Gyászrovat.

Alólirottak mély fájdalommal tudatják, hogy a szerető jó anya, anyós és nagyanja, tesvér és rokon *özv. Holczér Ferdinándné sz. Adám Karolina* f. hó 5-én életének 59-ik, özvegyének 12-ik, évében hosszas szenvedés után övének nagy fájdalmára meghalt. A gyászba borult család Istenbe vetett erős bizalommal hullatja könnyeit a drága halott koporsójára, mert csupán ő töle várhat vigasztalást a pótolhatatlan veszteségért. A boldogult hült tetemei f. hó 7-én d. u. 3 óra 1 kor fognak a Hosszu-utca 22. sz. saját házából eltemettetni. Béke porain! Kolozsvárt, 1899, augusztus hó 5-én. Holczér János és neje sz. Székely Zsuzsánna és gyermekök, mint gyermeke, menyé és unokája. Id. Adám Janos Ádám Amália és férje. Adám Sándor és neje. Florián Vilma férje és gyermekeik, Florián Károly neje és gyermekeik, mint tesvérei. Florián Lajos, mint sógora.

## LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai és sárgöny-levelei.)

#### Dreyfus-ügy.

Rennes, aug. 7.  
Reggel 7 óra.

A város teljesen nyugodt, csak a liczeum környékén van egy kis élénkség.

A közelben levő utcákat lovas csendőrség zárta el, mely mögött néhány száz főnyi kíváncsi közönség tolong, az arra menők nevét hangoztatva.

Az újságíróknak csak fél 7 órakor engedték meg, hogy a liceum előtt felállított kordonon át az intézet dísztermébe menjenek, a hol a tárgyalás lesz.

Mindössze vagy 300 francia és külföldi újságíró van ott.

A tárgyalóház igen nagy és világos.

A tanúk a terem közepén helyezkednek el; a háttérben a közönség tolong.

A törvényszék tagjai valóságos színpadon ülnek.

A színpadról estrade vezet le a földszintre. Az estrade közepén van a tanúk korlátja.

Cariere kormánybiztos és Compois közbíró a törvényszéktől jobbra ülnek.

A vádlott helye baloldalon lesz, a védők helye alatt.

A közönség leirhatatlan lármával tódult be a terembe. A terem háttérben egy század gyalogság áll a rendfenntartása végett.

A terem bejáratait rendőrök őrzik.

Demange és Labori védőket, kik titkáraikkal jelentek meg, valamint Picquartot üdvözölte a közönség.

Casimir Periert egy tiszt kíséri a terembe.

A volt elnök Billott és Canoine között foglalt helyet.

A volt tábornok egyenruhában van, mögöttük ülnek Mercier és Zurlinelelen tábornokok és Coupois közbíró.

Egy teremőr bejelenti a törvényszék tagjainak megérkezését.

A katonák tisztelegnek.

Jouast ezredes a haditörvényszék elnöke a bíróság többi tagjaival Parfait és Beavais századosokkal belép, hangos szóval megnyitja az ülést és elrendeli a vádlott bevezetését.

Minden szem az ajtóra irányul, melyen Dreyfus ezredesi egyenruhában belép.

A vádlott katonásan köszön, ezután leül, egy csendőrszázados a háta mögé áll.

Az elnök általános kérdéseket intéz a vádlotthoz.

Elnök: Neve?

Dreyfus: *Dreyfus Alfréd.*

Elnök: Rangja?

Dreyfus: Százados.

Elnök: Kora?

Dreyfus: 39 éves.

Elnök: Üljön le?

Azután az elnök átadja a szót a közbíróknak, ki felolvassa a semmisítő-széknék azt a feltételét, mely a hadbíróság 1897-iki ítéletét megsemmisítette és Dreyfust a rennesi hadi-törvény-szék elé állította.

Főszerkesztő;

**BARTHA MIKLÓS.**

Felölös szerkesztő és lapfajladonos;

**MAGYARY MIHÁLY.**



# Hirdetések.

Sz. 3873—899 k. i.

A gyergyói járás főszolgabírájától.

## Pályázati hirdetmény.

Csikmege gyergyói járásához tartozó 3800 lelket számláló Győ-Szárhegy nagyközségben a község-jegyzői állás elhalálozás folytán megüresedvén, annak betöltésére ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen évi 600 forint fizetéssel és 200 forint lakbér illetménnyel, irodai és utazási átalánnyal, valamint a magánmunkálatokért járó díjazással javadalmazott jegyzői állást elnyerni óhajtják, s erre az 1883. évi I. trv. ezikk 6-ik §-ában előírt képzettséggel bírnak, hogy az oklevéllel, születési és honossági, továbbá az eddigi szolgálatot igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat hozzám **f. évi augusztus hó 28-ig bezárólag** adják be.

Gy. Szent-Miklós, 1899 Julius 31-én.

**Nagy Tamás,**  
főszolgabíró.

713. 1—3

Kisküküllővármegye alispánjától.

Sz. 12819—1899 alisp.

714. 1—2.

## Pályázati hirdetmény.

A vezetésem alatt álló vármegyénél lemondás folytán megüresedett könyvelői állásra, mely évi 500 forint törzsfizetéssel és 100 forint lakpénzzel van javadalmazva, ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom ennél fogva mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. törvényekben megszabott minősítéseket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket hozzám legkésőbb **foló évi szeptember hó 10-ik napjáig** annál is inkább nyújtsák be, mert a később beérkező folyamodványok nem fognak tekintetbe vétetni.

Dicső-Szent-Márton, 1899. augusztus 2-án.

Alispán helyett  
**Fekete,**  
főjegyző.

Sz. 1122—1899.

715. 1—1

## Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közzirre teszi, — hogy a kolozsvári kir. Törvényszék 1898 évi 10154. számú végzésével Sipo Gábor ügyvéd által képviselt Kolozsvári Kereskedelmi bank felperes részére Frankel Sándor alperes ellen 160 forint követelés és járul. erejéig elrendelt végrehajtást folytán alperestől 1898 év december hó 1. napján lefoglalt 700 forint becsült ingóságokra, a helyi városi kir. bíróság VI. 1377/4. 99 számú végzésével az arverés elrendeltetvén, annak a 61 forint 21 k. tőkehátrálék, ennek 1899 évi április hó 24-étől 6%, eddigi, és ezután költéseket — a felülfoglaltatott követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán Kolozsavart Különosor utca 53a számú házban leendő megtartásra határidőül 1899 évi **augusztus hó 14. napján d. u. 3 órája** tüzetik ki a mikor a bíróságilag lefoglalt butorok, kocsik, parafadugók és egyéb ingóságok készpénzfizetés mellett szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhívom mindazokat, kik az elárverezendő ingóságok vételárából végrehajtó követelését megelőző kielégítettséghez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelenségeket az arverés megkezdéséig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

Végre kötelesek a bérbeadók az 1881 évi LX. törvénnyel 112. § értelmében azon követelési összeget, melyre törvényes zálogjogot igényelnek, az arverés megkezdése előtt alulírt kiküldöttnek szóval vagy írásban bejelenteni.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Kolozsavart, 1899 évi július hó 26. napján.

**Ligeti József**  
kir. bír. végajtó.

299—1899.

716. 1—1.

## Arverési hirdetmény.

Alulírtott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § értelmében ezennel közzirre teszi, hogy a vizaknai tks. kir. járásbíróának 1899. évi V. 126—2 és 126—6 számú végzése következtében vizaknai Róth Keresztény ügyvéd által képviselt Gollner Vilmos javára 1899. évi május hó 17. 18. 27. és 30-án 313 forint 89 k. tőke s jár. erejéig biztosítással lefoglalt Zevach J. s trasi bpesti cég javára 456 forint 76 k. tőke és jár. Arandaok Frigyes javára 94 forint tőke és jár. Neadvig Pá. javára 14 forint 06 k. tőke és jár. és Schapring J. pécsi cég javára 50 forint és jár. erejéig Lövy Herman ellen biztosítással és kielégítési végrehajtással lefoglalt és 1260 forint 85 k. becsült ingóságok a m. ruhanemű, fehérnemű, ládák, üvegek, zsendely, 52 gyénnél kintlevő követelések és egyéb apróságok nyilvános árverésen eladottnak, készpénzfizetés mellett, becsáron alól is.

Mely árverésnek a vizaknai tks. kir. járásbíróának 1899 évi V. 140. 1. 160—2 és 128—1 számú végzése folytán Vizaknán végrehajtást szenvedő Lövy Herman kereskedő lakásán határidőül **1899 évi augusztus hó 12. napjának** esetleg következő napjainak d. u. 9 órája tüzetik ki.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatják és azokra kielégítési jogot nyertek volna, mások mint vizaknai kir. járásbíróának 1899. V. 140—1, 160—1 és 128—1 számú kiküldött végzéseken kívül ezen árverés az 1881 évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Vizaknán, 1899 évi augusztus hó 3. napján

**Eichner Károly**  
kir. bír. végrehajtó.

## Eladó

elköltözés végett aranyozott fekete antik szekrények (gróf Bethlen Márkus-féle Teremiből) eladók.

Sétater-utca 14a, jobbra földszint. 717 1—\*.

## Egy szakképzett jónevű gabona-kereskedő,

egy helyben létesítendő gabona-bizományi üzlethez társat keres, ki tőkével és tevékenységgel részt venne.

Szíves ajánlatok „Gabona” jelige alatt az „Ellenzék” kiadóhivatalába küldendők. 718. 1—1.

## Haszonbérbeadási hirdetmény.

A Szent-Erzsébeth Aggházának a kolozsvári határon levő szántóföldjei és kaszálói közárvezés útján folyó évi augusztus hó 27-én d. u. 2 órakor az Aggház épületében (Sz. páter templommal szembe) foló évi szeptember 29-től kezdődőleg 6 egymásután következő évre haszonbérbe fognak adatni.

Kolozsavart, 1899. évi augusztus hó 4-én.

704. 3—3

A Szt.-Erzsébet aggház gondnoksága.

## T Ü Z I F A

első osztályu bükk hasáb tűzifa (nem usztatott)

■ nagyban való eladása ■

a kaczkói állomáson kocsiba rakva 10.000 kgrm. 34 forint, — a kolozsvári állomáson átadva 50 forint.

Bükkfa-szén a kolozsvári állomásról 100 kgrm. 2 forint.

Nagyobb vételnél kedvezmény.

648. 9—10

Herczeg Albert Kolozsavart

Első erdélyi kávé szétküldési raktár!

## KÁVÉ

5 kilós zsákokban bérmentve.

ÁRJEGYZÉK.

|                                             | frt | kr. |
|---------------------------------------------|-----|-----|
| 1 kiló Santos válogatott                    | 1   | 20  |
| 1 kiló Jamaikai jóízű erőteljes             | 1   | 36  |
| 1 kiló Guatemala finom igen ajánlható       | 1   | 54  |
| 1 kiló Portorico közepeszerű finom          | 1   | 68  |
| 1 kiló Portorico legfinomabb erős nagyszemű | 1   | 86  |
| 1 kiló Ceylon finom                         | 1   | 76  |
| 1 kiló Ceylon nagyszemű igen finom          | 1   | 98  |
| 1 kiló Cuba nagyszemű legfinomabb           | 2   | 08  |
| 1 kiló Aranyjára zamatos                    | 1   | 96  |
| 1 kiló Mocca valódi arabiai                 | 1   | 98  |
| 1 kiló Gyöngy finom minőség                 | 1   | 86  |
| 1 kiló Gyöngy nagyszemű kiváló minőség      | 2   | 16  |

Postán utánvétellel vagy a pénz előleges beküldésével küld

PAPP LÁSZLÓ

Kolozsavart, Theologia-épület. Telefon 212.

570.19 52.

Egy öt kilós szállítmány összeállítható többféle kávéfajokból is.

Kizárólagos szétküldés Kolozsavartól!

Transito nagy raktár Triesztben!

## SOLYMOSY ÉS TÁRSA BETÉTI-TÁRSASÁG

Sürg. nyozim: Solymosy-gépgyár.

gépgyár- és vasöntőde Kolozsavart.

Telephon 186.

Készít legutányosabb áron és legpontosabb kivitelben a mai legmodernebb igényeknek teljesen megfelelő: álló és fekvő gőzgépeket a legújabb és legkisebb káros térral működő dugattyus vezérművel; gőz- és szíjhajtású szivattyukat, sajtolókat,

teljes szeszgyári-, malom és téglagyári berendezéseket, gőz-kazánokat, vízi-kerekeket- és turbinákat; valamint mindennemű gazdasági gépeket, u. m.: esélőgépet, járgányokat, rostákat, Trieureket, szecskavágókat stb.

Különös figyelembe ajánljuk ugy a t. gazdáknak, mint kereskedőknek nagyban gyárto t

## ekéinket,

különböző gazdasági, kereskedelmi és épület öntvényeinket, u. m.: oszlopokat, csigalépesőket stb. stb.

Mindennemű gépek és géprészek javítását a legutányosabb áron és teljes megelégedésre eszközöljük.

Összes általunk szállított munkánkért legmesszebb menő jótállást vállalunk el.

Tervezett- és költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Szíves pártfogásukat kéri

151. 35—\*

SOLYMOSY és TÁRSA betéti-társaság.

## ELŐPATAK

gyógyfürdőn,

melynek több kiállításon kitüntetett gyógyvize Európa legjelesebb bálneologusai által a világ legelső égvényes, vasas savanyuvizének jelentetett ki:

az évad május hó 15-étől szeptember hó végéig tart.

Ez ásványvizek különösen a következő betegségekben bizonyultak be biztos hatásuaknak: a gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorfégés és a tulságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és bélzában, altesti vérbőségben, vérpangásban, aranyérb, rásztor és kedélykorban, idegbajokban, máj és lépduaganatokban, az epe kivezető csöveinek hurutos bántalmaiban, sárgaságban, epekövekben, fjlódási sápkorban — az ezen alapuló hószám zavarokban és különösen vérszegénységi állapotokban, a vesék és húgyhólyag hurutos bántalmaiban kezdődő húgy- és fővényskö lerakódás a húgyképződéseknél, a méh idült tömüléseivel, dagainál, fehérhólyás, a nemi részek gyengeségeiben, angol korban, köcsvény- és csuszajok.

Az ásványvizet használataival kapcsolatosan utjonnan berendezett meleg- és hideg ásványvizet fürdők, hidegvízgyógymód, massage áll az ut igénylők rendelkezésére.

Van orvos, gyógytár, távirat posta 600 szoba áll a közönség rendelkezésére napi ár 80 krtól fennebb, szobák árai május 15-étől július 1-ig és augusztus 15-től szeptember 15-ig 30 % al olcsóbbak. Van 5 vendéglő, melyekben nagyon jutányosan étkezhetni.

Szórakozásul vannak parkok, erdei sétányok, olvasó, zongora- és társalgó termek, tornaszak, csolnakáro tó, színház, hangversenyek, bálók s kirándulások; ugyszintén egy elsőrangú cigány zenekar.

Vagyontalan betegek hatósági ajánlat mellett ingyen lakásban és gyógydíjmentességen részesülnek.

A bármely irányból jövő gyógyvendégek a földvári vasut állomáson szállanak ki, honnan 1 óra távolságra az Előpatak magán- és társas kocsik szállítják a gyógyvendéeket, társas kocsin, ha csak egy személy jelentkezik 2 forint, több személynél személyenként 1 forint 30 krt. fizetendő. Egy magánkocsi díja 3 forint. — Ezen kocsikra jegyek a földvári állomásfőnöknél válthatók.

Minden megkeresésre utasítást és felvilágosítást készséggel ad Előpatak, 1899 május hó.

470. 12—20.

A fürdőigazgatóság.

Ny. Magyar Mihály nyomdájában Kolozsavart.